

Door gemeente Hoorn ontwikkeld bomenfonds moet jaarlijks één miljoen euro opleveren

Bomen en bouwen: open deuren die soms in tegengestelde richting opengaan

De politiek lijkt het over weinig dingen meer eens te zijn. Misschien met twee uitzonderingen: we moeten meer huizen bouwen én we moeten meer bomen planten. Twee open deuren dus, maar wel deuren die soms in tegengestelde richting opengaan. Frans Burg ontwikkelde voor de gemeente Hoorn een bomenfonds, waarmee dat probleem tot het verleden moet gaan behoren. Het moet jaarlijks één miljoen euro opleveren, dat in groen en bomen wordt geïnvesteerd.

Auteur: Hein van Iersel

Het is geen populaire conclusie dat bomen en gebouwen elkaar soms in de weg kunnen zitten, maar er is helaas geen speld tussen te krijgen. Alleen al in de gemeente Hoorn, bijvoorbeeld, moeten voor 2030 12.000 huizen worden bijgebouwd. Dat is bizar veel, zeker als je realiseert dat Hoorn op dit moment 35.000 woningen heeft en dat de gemeente qua oppervlak relatief klein is. Er is dus simpelweg een schreeuwend tekort aan ruimte om die huizen te realiseren. Dat geldt overigens ook voor bomen. De West-Friese stad Hoorn telt op dit moment 43.500 bomen. Dat moeten er met het oog op de bouwambities fors meer worden, maar daar is lastig plaats voor te vinden.

Geld

Dit tekort aan plaatsen om bomen te planten heeft niet alleen te maken met ruimte als zodanig. Het gaat ook om het geld dat nodig is om die bomen op een kwalitatieve manier te planten in de stad. Bomen planten is goedkoop

als je dat in open grond kunt doen. In een stedelijke, dicht bebouwde omgeving is dat veel duurder. Normaal zou je een deel van het plantbudget uit een bomenfonds kunnen halen, alleen was dit bomenfonds in Hoorn jarenlang leeg tot op de bodem. Frans Burg: 'Tijdens de crisis van 2009 kwamen er geen gelden in het bomenfonds. Toen bestond weliswaar de regel dat voor iedere te realiseren woning 500 euro in het fonds gestort moest worden, maar het bomenfonds werd pas echt in werking gesteld tijdens de raadsvergadering van maart 2024. Vanwege de gestegen kosten is dat bedrag verhoogd naar 1250 euro per niet aangeplante boom, en we hebben met projectontwikkelaars harde en bindende afspraken gemaakt over groencompensatie.'

Eerder al, in 2022, werd het in Hoorn weer mogelijk om dit vast te leggen in een anterieure overeenkomst. Het doel van deze overeenkomst is afspraken te maken met projectontwikkelaars over hun bijdrage aan de openbare voorzieningen en de infrastructuur. Het probleem bij de eerdere afspraken was dat er wel een norm was vastgelegd van 1,3 boom per woning, maar nagelaten was om vast te leggen wat er zou gebeuren als die niet gehaald werd. In ambtelijke termen is er wel beleid vastgesteld, maar is de financiële inregeling niet gerealiseerd. Volgens Burg is dat laatste een cruciaal punt. 'Als je dat niet klip en klaar regelt, komt er niets van terecht. Dan walsen projectontwikkelaars over je heen.' Wat dat 'walsen' precies inhoudt, is te ontdekken in het archief van het Noord-Hollands Dagblad. Daar is in verschillende artikelen van begin 2024 te lezen dat projectontwikkelaars werden opgeroepen deze bedragen voor groencompensatie vrijwillig over te maken, maar ook dat diezelfde ontwikkelaars dat verzoek naast zich neerlegden.

In de nieuwe situatie wordt er, nadat een ontwikkelaar een plan heeft opgesteld, vastgelegd hoeveel bomen direct in een te ontwikkelen plan kunnen worden aangeplant. Dit wordt vastgelegd in de anterieure overeenkomst met de projectontwikkelaar. Hierin wordt ook een eventueel compensatiebedrag vastgelegd. Voor iedere niet geplante boom ontvangt de gemeente een bedrag van 1250 euro.

1250 euro per boom

Ook voor bomen geldt dat ze veel duurder zijn geworden. De gemeente Hoorn hanteert op dit moment voor het bomenfonds een standaard-

bedrag van 1250 euro per boom: 875 euro voor de boom zelf en 375 euro voor het planten. Volgens Burg is dat gemiddeld genomen een juist bedrag: 'Soms kom je daarmee uit, soms kom je tekort.' Het gaat dan om geoormerkt geld, dat belandt bij de afdeling groen en ingezet moet worden voor groenontwikkeling.

Van kwantiteit naar kwaliteit

Burg zou het een gemiste kans vinden als een artikel over 'zijn' bomenfonds alleen over geld zou gaan. Volgens hem vertellen we dan maar het halve verhaal. Het bomenfonds legt daarnaast ook nadrukkelijk de focus op de omschakeling van kwantiteit naar kwaliteit, oftewel van aantallen bomen naar boomkroonvolume – dit conform het Handboek Bomen van het Norminstituut Bomen. Burg: 'Beleidsmatig sturen op boomaantallen is iets van het verleden. Het gaat in de stad niet langer om het aantal stammen, maar om de hoeveelheid blad. Boomkroonvolume helpt bij het bufferen van water, zorgt ervoor dat regen gedoseerd wordt afgegeven en reguleert hitte door schaduw te bieden. De wind die door de boomkronen waait, koelt de omgeving af als een natuurlijke airco en zuivert bovendien de lucht. Bomen maken het verschil voor een gezonde leefomgeving. De stad heeft daarom weinig aan slecht groeiende bomen.'

Leidraad Inrichting Openbare Ruimte

Voor de daadwerkelijke aanplant van bomen gebruikt de gemeente Hoorn de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) uit 2007. Hierin is vastgelegd hoeveel ruimte een boom nodig heeft om gezond groot te worden. De LIOR verwijst concreet naar het Handboek Bomen, de bomennorm en het compensatiebedrag voor nieuwbouwplannen.

